

חברותא

חומר לימוד שבועי

פרשת
שמייני - פרה

myshliach.net

שמיני

לקו"ש חלק א' ע' 214 ואילך
מתורגם ללה"ק

שהיא קשורה בזמן אחר, דוגמת הנאמר בתניא²⁰: "ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד וכו' אלא שלמטה הוא תחת הזמן".

כך יובן גם ענין קשר של תפילין, לפי הדעות²¹ הסוברות שיש בכל יום להתיר את הקשר ולקשרו מחדש, בכל זאת הוא קשר של קיימא –

ולפי זה גם ההקמה שבשבעת ימי המילואים היא נצחית, בכל זאת אין היא היא דומה להקמה שביום השמיני שאז "הקימו ולא פרקו" בפועל ממש. ביחוד לאחר שביום השמיני ירדה אש מן השמים, דבר שהוא נעלה מאד שלא היה כלל בימים הקודמים.

בכל אופן ענין שמונת ימי המילואים הוא נעלה.

בהמשך הפרשה מדובר במיתת שני בני אהרן והציווי להזהר שלא לבוא לידי כך.

ידוע²² שתוכן מיתת שני בני אהרן הוא – "רצוא" (למעלה) בלי "שוב". מכאן מובן שבני ישראל עמדו אז

י. סדר תוכנה של פרשת השבוע הוא: תחלה נידון ענין יום השמיני למילואים, לאחר מכן – מיתת שני בני אהרן, ואחר, בסוף הפרשה, בקשר לבהמות טהורות וכו' עד – איסור אכילת שקצים ורמשים.

יתרון יום השמיני למילואים לגבי הימים הקודמים הוא בכך ש"ביום השמיני הקים את המשכן ולא פרקו". אם כי כל דבר הנעשה על פי ציווי התורה הוא ענין לנצח¹⁹ –

– משום כך הרי, אף ש"כל קשר שעתיד להתירו – אינו קשר של קיימא", במקרה שנעשה הקשר על פי ציווי התורה הוא קשר של קיימא. ציווי התורה עושה את הדבר לענין נצחי. למטה (בעולם זה) "נמשך" הדבר רק למשך זמן זה, אבל הענין לכשעצמו הוא נצחי.

יתר על כן: אפילו כאשר גם ההתרה העתידה היא על פי ציווי התורה – הרי בשעה שהקשר קיים הוא ענין נצחי. גם ההתרה – בזמנה היא – נצחית, אלא

מכרכר בכל עוז לפני ה', ודוד חגור אפוד בד", ואילו כשמדובר על בוא לעיר דוד נאמר: "המלך דוד מפוז ומכרכר לפני ה'".

יש להבין את הרמז בשינויים שבין לשון הכתוב לגבי עיר דוד לבין לשון הכתוב לגבי מחוץ לעיר דוד: תחלה מוזכר "ודוד חגור אפוד בד", ואילו בעיר דוד לא מוזכר דבר זה. ב) תחלה נאמר "מכרכר", ואילו בעיר דוד – "מפוז ומכרכר".

כן יש להבין את המסופר בהמשך הדברים כי מיכל בת שאול ראתה את המלך דוד מפוז ומכרכר לפני ה' "ותבו לו בלבה", ועל כך ענה לה דוד: "לפני ה' אשר בחר בי מאביך כו' ונקלותי עוד מזאת". – לשם מה הקדים: "אשר בחר בי מאביך", והרי די היה בהסברת סיבת השמחה?

יב. ביחס לאפוד בד אומר הרמב"ם²⁴ שאינו משמנה בגדי כהונה, שכן האפוד שבבגדי הכהונה לא היה של בד – פשתן – בלבד, כי אם גם של תכלת וארגמן גו', ומביא הוכחה משמואל הנביא²⁵ שהיה מבני לוי ועם זאת נאמר עליו: "נער חגור אפוד בד".

והרמב"ם מסיק: "אפוד זה היו חוגרים אותו בני הנביאים ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוח הקדש – להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול

במצב נעלה מאד, עד שהיתה דרושה זהירות מכלות הנפש ממש.

למרות זאת באים, בפרשה זו עצמה, הציוויים בדבר אכילת שקצים ורמשים, שנפשו של אדם קצה בהם, דבר שהוא מאוס גם מבחינת השכל האנושי, ולכאורה נשאלת השאלה: כיצד משתלבת סמיכות פרשה זו לענינים כה נעלים?

אך יש לומר שלמרות שמדובר כאן בדרגות נעלות בא בכל זאת בסוף הציווי בדבר "קבלת עול": "כי אני הוי' המעלה אתכם וגו'" – "על מנת שתקבלו מצוותי" – משום שהרי הגוף קיים אף הוא²³. ומצד שני – למעליותא: שרשו של הגוף, נובע הרי, מדרגה הנעלית משכל, השגה והתבוננות. ולפיכך הוא שייך בעצם לענינים שאינם בגדר השגה כו'.

המסקנה המעשית מן האמור היא כי הכרח להזדקק בכל דבר ל"קבלת עול", אף כשאדם שרוי במצב נעלה. ללא קבלת עול עלולה לבוא, במשך הזמן, נפילה עד לאכילת שקצים כו' ח"ו.

(משיחת ש"פ שמיני. תש"י)

יא. בהפטרת פרשת שמיני מסופר כי דוד המלך העלה את ארון האלקים מבית עובד אדום הגתי אל עיר דוד. על היותם בדרך נאמר: "ודוד

הנבואה, משום שתשכחות והילולים מעוררים הרי כחות נעלמים, כידוע²⁹.

לגבי השמחה שבעיר דוד מוזכר גם "מפזז", ציון לריבוי הריקוד³⁰. מחוץ לעיר לא היה כך הדבר, או שלא היה כל ריקוד. ריקוד נובע, כפי שמוסבר בתורת החסידות, מכך שהשמחה מקיפה את האדם כל-כולו עד שהיא "חודרת" ומגיעה גם לרגלים.

ומשום כך מוזכר "מפזז" רק בפסוק השני: השמחה שמחוץ לעיר היתה למגמה מסוימת – נבואה והשראת השכינה – ולכן – בהגבלה, לא באופן שכל הגוף חדור בה. אך לגבי השמחה שבעיר דוד – שמחה ללא מגמה ולכן בלי גבול – נאמר שהיה גם "מפזז".

יד. כך תובן העובדה שמיכל בת שאול לא הבינה מדוע "דוד מפזז ומכרכר לפני ה' בעיר דוד".

לשמחה מחושבת – אף שאמנם לפי ההלכה "אין רואים את המלך"³¹ במצבים הגורמים רפיון ב"שום תשים עליך מלך – שתהא אימתו עליך" הרי מאחר שהדבר בא במגמה מסוימת – יש מקום לכך בהגיון, ב"טעם ודעת". אך "מפזז ומכרכר" בעיר דוד, דבר שהוא למעלה מהגבלה, למעלה מטעם ודעת, אינו ניתן להשגה.

טו. כך יובן גם אשר השיב דוד: "אשר בחר בי מאביך, – בכך רמז

שמדבר על פי האפוד והחשן ברוח הקדש".

פירוש הדבר כי מאחר שנבואה היא דרגה נעלית [שכן "אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה"²⁶ ובעל שאר המעלות המנויות שם] וכן ישנה אותה שעה חשיבות למלבושים וצורתם – עד שנאמר: "ויפשט את בגדיו" – לכן כסימן לעובדה שאדם מוכן וראוי שתשרה עליו רוח הקדש היתה נהוגה חגירת אפוד בד.

לענין זה שאומר הרמב"ם מצוי מקור בירושלמי²⁷: בנוב עיר הכהנים היו שמונים וחמשה כהנים נושאי אפוד בד, ועל כך שואל הירושלמי: והרי אין כהן גדול אלא אחד? – ומתריך: "שכולם היו ראויים לכהונה גדולה". והן הם דברי הרמב"ם.

יג. אחת ההכנות לנבואה היא – התבודדות, שהיא, בדרך כלל, מחוץ לעיר. כשהיה, איפוא, דוד בדרך, מחוץ לעיר, המקום העיקרי בו הכין עצמו לנבואה, מוזכר שם כי היה חגור אפוד בד.

לפיכך היה גם מכרכר בכל עוז לפני ה', שכן "אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה"²⁸. כן כלולה במושג "מכרכר" משמעות של "משבח", אמירת שירות ותשבחות לפני ה' כדי לעורר את גילוי

רוקדים, מוחאים כף וכו', למרות שלפי המשנה דרוש לדבר הסבר מיוחד על פי תורת הנגלה³², ועם זאת נעשה הדבר בפשטות. לפיכך יש לתת גם את הטעם הפנימי, כאמור:

מאחר שאנו מתקרבים יותר ויותר למשיח,

– מיד לאחר החורבן החלה ההליכה לקראת המשיח, כפי שמסופר במדרש³³ שמרגע החורבן, רק כעבור פרק זמן של "געיה של פרה", נולד מושיען של ישראל, ומרגע לרגע מתקרב הזמן של "ועבדי דוד מלך עליהם", על כל ישראל, "נשיא להם לעולם"³⁴ –

לכן נהוג – וכפסק הרמב"ם³⁵ – הסדר של ודוד עבדי – "מפוז ומכרכר לפי ה'".

(משיחת ש"פ שמיני תשט"ו)

תודתנו נתונה למכון לוי יצחק על האישור להדפסת השיחה התרגום באחריותם בלבד!

לשוני שבסדרי עבודת ה'. "עבודתו" של שאול היתה על פי טעם ודעת, לפיכך לא רצה להחרים את עמלק לגמרי, שכן על פי השכל היה צורך ב"מיטב הצאן והבקר למען זבוח לה' אלקיך", כפי שאמר לשמואל.

וזה המובן של "אשר בחר בי מאביך": שאול "הלך אחרי הטעם" ולפיכך ניטלה ממנו המלוכה ונמסרה לדוד, "לצוות אותי נגיד" שעבודתו היתה ב"קבלת עול", כאמור: "ודוד עבדי", ואם כן כשיש רצון למלוכה קיימת – דרושה "קבלת עול", "ונקלותי גו' והייתי שפל גו'" – ללא הגבלה שכלית.

טז. האמור משמש סיוע לנהוג בין חסידים, וכך היה נהוג בין רבותינו, שגם בשבתות וימים טובים

שמיני

מתורגם ללה"ק

בפּרשֵׁתנוּ מוּבָאִים דִּינֵי טָמְאָת אַכְלִין.

הַרְמַב"ם פּוֹסֵק שֶׁלמִרוֹת שְׁנוּזֵל טָהוֹר שֶׁבֶּא בְּמַגֵּעַ עִם נוּזֵל טָמֵא נִטְמָא גַם הוּא, הֲרִי זֶה דּוֹקָא כְּשֶׁהַנוּזֵל הִטָּהוֹר כְּכֹר נִקְלֵט בְּתוֹךְ הַנוּזֵל הַטָּמֵא, אֲבָל כְּשִׁיּוֹצְקִים נוּזְלִים מְכֻלֵי טָהוֹר לְכֻלֵי טָמֵא – כָּל זְמַן הִיִצִיקָהּ, הַקְלוּת עֲצָמוֹ לֹא נִטְמָא. אֲמַנָּם הַנוּזֵל נִמְזַג לְכֻלֵי טָמֵא שֶׁנִּצָּב תַּחְתּוֹ, אִךְ כָּל עוֹד לֹא נִקְלֵט בּוֹ, הַנוּזֵל עֲדִין טָהוֹר. אִם נִצְלִיחַ לְקַלֵּט אֶת הַנוּזֵל בְּעוֹדוֹ בְּאֹיֵר הֲרִי בִּידְנוּ נוּזֵל טָהוֹר.

יֵשׁ מִצָּב בּוֹ הַנוּזְלִים שֶׁנִּמְזָגִים מְכֻלֵי טָהוֹר לְכֻלֵי טָמֵא נִטְמָאִים תוֹךְ כְּדֵי הַמְזִיגָה, עוֹד בְּטָרַם נִקְלָטוּ בְּכֻלֵי שְׁאֵלֵיו יוֹצְקוּ. כְּאֲשֶׁר הַנוּזֵל בְּכֻלֵי הָעֲלִיּוֹן הוּא קָר, וְיוֹצְקִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ נוּזֵל חֵם, הֲרִי מִכִּיּוֹן שֶׁהַנוּזְלִים מְעֲלִים אֲדִים, הָאֲדִים מִתְעַרְבִים בְּנוּזֵל כְּכֹר בְּעַת הַמְזִיגָה. הַתַּחְתּוֹן מִשְ�פִּיעַ עַל הָעֲלִיּוֹן וּמְשַׁנֵּה אֶת מִצְבוֹ.

❖ ❖ ❖ ❖

הַרְמַב"ם פּוֹתֵב שֶׁרַב דִּינֵי הַתּוֹרָה נִתְּנוּ כְּדֵי 'לְתַקֵּן הַדְּעוּת וּלְיַשֵּׁר כָּל הַמְעַשִּׂים', וְכֵן הוּא בְּנוֹשֵׂא שְׁלָנוּ.

הַכֻּלֵי הָעֲלִיּוֹן רוֹמְזוּ לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהוּא הָעֲלִיּוֹן הָאֲמִתִּי וְאֵין עֲלִיּוֹן מִמֶּנּוּ. הַכֻּלֵי הַתַּחְתּוֹן רוֹמְזוּ לְנִבְרָאִים בְּעוֹלָם הַזֶּה הַגְּשָׁמִי – שְׁאֵין תַּחְתּוֹן לְמִטָּה מִמֶּנּוּ. הַנוּזֵל שֶׁנִּמְזַג רוֹמְזוּ לְחִבּוּר הַתְּמִידִי בֵּין הַקִּדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְעוֹלָם. הַקִּדּוּשׁ-

ברוך-הוא לא רק ברא את העולם בששת ימי בראשית, אלא הוא מהווה ומחיה את העולם בכל רגע. הקשר בין הקדוש-ברוך-הוא לעולם הוא קשר תמידי. בענייני טמאה וטהרה, פעלת המזיגה (החבור) לא משפיעה על המצב. נוזלים שנוצקו מכלי טהור לכלי טמא לא נטמאים על ידי הפעלה הזו כל עוד לא באו במגע עם התחתון. אנו לומדים שאין העליון משפיע על התחתון, הקשר של הקדוש-ברוך-הוא עם הנבראים לא משפיע על התנהגותנו. הכוח האלוקי שיש בנבראים אינו משפיע באפן דבקותם בקדוש-ברוך-הוא, כי צריך להיות: "ובחרת בחיים" – לכל אחד נתנת בחירה חפשית. דבקות האדם בה' לא נקבעת על פי הקשר של ה' עמנו. יתכן חלילה מצב שיהודי שרוי בטמאה, אף שתמיד יהודי קשור לה'. כמו כלי טמא שנמזג אליו כל העת נוזל טהור אף הוא עצמו טמא. ההטהרות לא באה על ידי הקלות מלמעלה אלא על ידי התעוררותו ועבודתו.

מתי בכל-זאת יש השפעה של התחתון על העליון? מתי משפיע האדם על הקשר שלו עם הקדוש-ברוך-הוא? כאשר התחתון הוא חם, ועולים ממנו אדים. המים מטבעם קרירים וכדי שמים יהיו חמים יש לעשות מעשה, צריך לבשל אותם, הם בתנועה, מעלים בועות רתיחה. כך העולם – מטבעו, כפי שהוא, הוא קר – צונן. עבודת האדם, השתדלותו, זוהי החמימות, שפועלת גם על העליון. חבור נפלא של הנבראים עם הבורא נגרם על ידי עבודת האדם עצמו.

(מעובד על-פי לקוטי שיחות חלק לז עמ' 27-30)

תודתנו נתונה למכון לוי יצחק על האישור להדפסת השיחה
התרגום באחריותם בלבד!

תמיד צריכים קבלת על

על כמה וכמה ענינים מספר בפרשת השבוע שמיני. היא פותחת בתאור היום השמיני למלואים במשכן, ממשיכה עם ספורם של שני בני אהרן הכהנים שנכנסו בלי רשות להקטיר קטרת ונשרפו מרב כלות הנפש, ומסימת בצוים על אסור אכילת שרצים.

התמיהה:

וכעת בואו ונחשב קצת על הסדר. אחרי שמספרת על ספור שני בני אהרן, מוסיפה התורה ומבהירה את ההודעה שנתנה בעקבות המעשה לכל העם - "יין ושכר אל תשתו". הרי ראינו ששני בני אהרן שתו יין וזה מה שגרם להם להכנס ולהקטיר, זה הביא אותם לכלות הנפש דוקא משום שהיו בדרגה גבוהה ביותר. ומצווי התורה אל כל העם אחרי המעשה, שלא ישתו יין - מבינים אנו באיזו דרגה רוחנית גבוהה היו בני ישראל שהיו צריכים להזהיר אותם שלא יגיעו לכלות הנפש. אם כן, מה מקום ישמיד אחרי זה לדבר על אסור אכילת שרצים ופרוט האסור?? והרי מדבר על צדיקים גדולים, על עם שנמצא בדרגה רוחנית גבוהה שצריך להזהיר אותו שלא יבוא לידי כלות הנפש. מה מקום יש אם כן לדבר אתם מיד על הדבר הנמוך של אכילת שרצים??

התשובה:

אלא שזה בדיוק הענין ואת זאת חשוב לדעת ולזכור: כי גם כשאוחזים בדרגה נעלית וגבוהה, זה לא אומר שמותר לנו לזנוח את הדברים הפשוטים. יש להקשיב לצווי התורה בקבלת על גם אם נדמה שזה פחות שיק למצב הנוכחי. כי קבלת על היא ביסוד הענין.

"פוווו, אוף, לך מִכָּאן!" נִשְׁפָּה חֵיוֹשׁ בְּחִזְקָה עַל גּוֹ'ק חֲצוּף

אֲנִי אֶגֶשׁ אֵלָיו" אָמַר בְּחִשְׁבּוֹת וְהִתְקַרֵּב אֶל הַיֶּלֶד. "חַחח וְאִי וְאִי בָּטַח עֵכָשׁוּ שְׂמוּלִיק יַחְפֹּר לוֹ בְּכָל הַשָּׁפוֹת שֶׁהוּא מְכִיר" צִחְקָה רַבְּקִי. לְשְׂמוּלִיק יֵשׁ קְלִיטָה מִיַּחְדַּת לְשָׁפוֹת, וְהוּא לוֹמֵד מֵהַמְטִילִים הַרְבִּים שְׁעוֹבְרִים בְּבֵיתֶם קֶצֶת מִכָּל שָׁפָה. הוּא נֹסֵה לְשָׂאֵל אֶת הַיֶּלֶד לְשִׁמּוֹ וְלִשֵׁם הוֹרָיו בְּכָל הַשָּׁפוֹת שֶׁהִפִּיר: פְּרוֹמוֹסְקִית, אֲנִגְלִית, בְּרִזְלֵאִית, צְרַפְתִּית וְרוֹסִית, אֲבָל הַיֶּלֶד רַק הִתְכּוּץ יוֹתֵר עַל מְקוֹמוֹ וְלֹא עָנָה דְּבָר.

"הוּא לֹא מִבִּין שׁוֹם שָׁפָה!" אָמַר לָהֶם שְׂמוּלִיק בְּעִבְרִית כְּשֶׁהִתִּיאֵשׁ. עֵינָיו שֶׁל הַיֶּלֶד אֹרוֹר, "אַתֶּם יְהוּדִים?" פָּצָה אֶת פִּיו סוּף סוּף בְּעֵינָיִם בּוֹרְקוֹת, "חַחח כֵּן!! אֲזֵ עִבְרִית אַתָּה כֵּן מִבִּין" צִחַק שְׂמוּלִיק וְהִסִּיר אֶת הַכּוֹבֵעַ שֶׁעַל רֹאשׁוֹ, מִרְאָה לַיֶּלֶד אֶת הַכֶּפֶה שְׁלוֹ. הַיֶּלֶד חָבַק אוֹתוֹ בְּהִתְרַגְּשׁוֹת, "אֲבִדְתִּי אֶת אָבָא וְאִמָּא שְׁלִי וְלֹא מִצָּאתִי פֶה בְּכָל הַפֶּאָרְק אַף אֶחָד מִכֶּר... וְכָלֶם מְדַבְּרִים בְּשָׁפוֹת זְרוֹת שְׂאֲנִי לֹא מְכִיר, וְכִבֵּר לֹא יִדְעֵתִי מָה לַעֲשׂוֹת. פְּחַדְתִּי שְׂיִרַד הַלֵּילָה וְאֲנִי אֲשָׂאֵר פֶּה לְבַד..." סִפֵּר בְּהִקְלָה.

"אֲזֵ אֵיזָה הַשְּׂגָחָה פְּרֻטִית שֶׁנִּפְגְּשָׁנוּ אַתָּה! לֹא חֲשַׁבְנוּ שְׂאֵתָה יְהוּדִי וְיוֹדֵעַ עִבְרִית..." אָמַר שְׂמוּלִיק, "בּוֹא אֲתִנּוּ הַבֵּיתָה, אָבָא שְׁלִי בְּטוֹחַ יוֹכֵל לַעֲזֹר לָךְ לְמִצָּא אֶת הַהוֹרִים שְׁלָךְ..."

הֵאֵם תִּדְעוּ אִיזוֹ הַלְכָה מִסְתַּתֶּרֶת?

במדור זה תוכלו לנסות לשער מהי ההלכה שמסתתרת בספור נשמח מאד אם תשתפו אותנו במסקנות שלכן.
hebrew@myshliach.com

בפורים חיב כל אדם לשלח לפחות 2 מנות לאדם אחד. איש לרעהו ואשה לרעותה.
ומתנות לאביונים צריך לתת כל אדם לפחות 2 אביונים.

תודה רבה לשלוחים ששלחו את תשובתם:

מנחם וילהלם כפר ויתקין ישראל
יוסף יצחק ריבני, סינגפור
מוטי מונדשיין סמולנסק רוסיא
יוסף יצחק ליצמן סיאול דרום קוריאה
מנחם מענדל סנוף ניו יורק
שמוליק סגל מלטה
שמוליק בוימגארטן ארגנטינה

שְׂטֵפֶס עֲלֶיהָ, "אֲנִי לֹא אוֹהֶבֶת אֶת הָאֲבִיב בְּגִלְל הַגּוֹ'קִים!" הַכְרִיזָה בְּסִכּוּמוֹ שֶׁל מְרַדֵּף מִתִּישׁ עִם יְתוֹשׁ גָּדוֹל. "וְאֲנִי לֹא אוֹהֶבֶת אֶת הָאֲבִיב בְּגִלְל הַנְּקִיוֹנוֹת שֶׁל פֶּסַח" גִּנְחָה רַבְּקִי. "לְמָה? אֲנִי דוֹקָא אוֹהֶב! זֶה פִּיף! שׁוֹפְכִים מְלֵא מִים, מְדַלִּיקִים מוֹזִיקָה וְרוֹקְדִים..." אָמַר שְׂמוּלִיק בְּעֵינָיִם בּוֹרְקוֹת. "כֵּן, זֶה הַבְּעִיָּה אֲצִלָּךְ, שְׂאֵתָה רַק שׁוֹפֵף מִים וְרוֹקֵד... בְּסוּף נִשְׂאֵר רַק בֵּץ וְלִכְלוּף" צִחְקָה רַחֲלִי, "בּוֹאוּ נִתְיָשֵׁב פֶּה בַצֵּל וְנֹאכֵל אֶת הַסַּנְדוּיִצִּים שְׂאִמָּא שְׁלַחָה אֲתָנוּ" אָמְרָה.

הֵם נָטְלוּ יָדַיִם מִבְּרִזְיָה שְׁעִמְדָה בַּצַּד וְהִתְיָשְׁבוּ עַל הַדֶּשֶׂא. אִמָּא שְׁלַחָה אוֹתָם לַפֶּאָרְק הַצְּבוּרִי כְּדֵי שֶׁתּוֹכֵל לְהִתְקַדֵּם בְּנַחַת עִם הַנְּקִיוֹנוֹת לַפֶּסַח.

"בְּרוּף אַתָּה.... הַמוֹצֵיא לָחֵם מִן הָאָרֶץ" בְּרַכָּה חֵיוֹשׁ עַל הַפֶּתָה, נִגְסָה נְגִיסָה הַגּוֹנָה וְאָמְרָה בְּפֶה מְלֵא "אֲנִי הִכִּי אוֹהֶבֶת לְאָכֵל בַּפֶּאָרְק! כִּכָּה יֵשׁ לִי הִכִּי הַרְבֵּה תֵּאֲבוֹן!", "שֶׁשֶּׁשׁ חֵיוֹשׁ חֲמוּנָה, אָסוּר לְדַבֵּר עַד שֶׁבּוֹלְעִים אֶת הַבִּיס שְׁלֵא תֵּהֵא בְּרַכָּה לְבִטְלָה..." הַזְכִּירָה לָהּ רַבְּקִי.

יֶלֶד חֲמוּד בְּעֶרְף בֶּן 10 הִתְקַרֵּב אֵלֵיהֶם, הוּא נִרְאָה הֵיָה מְבֹהֵל.

"שְׁלוּם! אַתָּה צְרִיף עֲזָרָה?" שְׂאָלָה אוֹתוֹ רַחֲלִי בְּפְרוֹמוֹסְקִית, הַיֶּלֶד נִבְהַל עוֹד יוֹתֵר וְלֹא עָנָה, רַק הִתְרַחַק מֵהֶם לִיד אֶחָד הָעֵצִים וְכִמְעַט פָּרַץ בְּבִכִּי. "אוּלֵי הוּא לֹא מִבִּין פְּרוֹמוֹסְקִית" הֵעֵלָה שְׂמוּלִיק הַשְּׁעָרָה, "תִּנּוּ לִי,

ניסן/אביב

שיר חדש לקראת יום הבהיר י"א ניסן

נגון חב"די רגיל באמצע התועדות של הרבי. בעל מנגן חסידי שנגוניו מושרים כחלק מספר הנגונים החב"די, תמיד הצטיר ברעיוני כחסיד בעל שיבה שהתהלך בליובאוטש בשנים קדמוניות. רק אחרי שראיתי בשנים תשמ"ב ותשמ"ג שחסידים הלחינו נגונים חדשים על פרקו של הרבי והנגונים התקבלו והושרו, הבנתי שיש מקום שאציע גם אני נגונים משלי".

ומכאן כבר הפל היסטוריה. הלחן משובב הנפש שהלחין על הפסוק "וידעו כי אתה שמך השם לבדך" פרץ החוצה בכל העצמה, ולאחר שהרבי קבלו בהתועדות ונהפך ל"נגון השנתי על פרקו של הרבי" לא הפסק להתנגן כל אותה שנה ("עד היום", אומר ר' שולם, "אני חושב שזהו הנגון המצליח ביותר שהלחנתי. יש בו מין תנועה מיחדת").

"בשנה שהתחילו לנגן את הנגון שלי, מייד יצאתי מהזאל הגדול ורצתי לרמקול שעמד למעלה ושר את ההתועדות. רציתי לשמע האם הרבי מנגן בקולו הקדוש את הנגון... ואכן תוף כדי השירה יכלתי להבחין בקטעים שנגן הרבי בקולו הקדוש. "אגב", נזכר ר' שולם כשחיוף נסוה על פניו, "באמצע אותה שנה, ארע שהתחיל הרבי בעצמו את הנגון שהלחנתי". בהמשך יחזר ר' שולם ויספר שוב על אותו רגע, בו מצא את עצמו עומד בהתועדות ושומע את הרבי מתחיל בקול רם את הנגון שהלחין.

בשנה שלאחריה זה כבר היה ברור מאלי. הלחן המקפיץ שהלחין על הפסוק "ילכו מחיל אל

חגיגות ימי הפורים בקשי הסתימו, אבל אצל חסידי חב"ד כבר נשואות העינים לקראת י"א ניסן, יום הולדתו של הרבי שלנו. בתקופה הזו של השנה מתחיל רפרטואר הנגונים החב"די להתמלא בעשרות לחנים חדשים על פרקו החדש של הרבי בתהלים, פרי תוצרתם של אנ"ש והתמימים מרחבי תבל. מה שהחל בתחלת שנות המ"מים עם שנים שלושה בעלי מנגנים הפך כיום לגל של עשרות שמדי שנה, לקראת יום הבהיר י"א ניסן, מקדישים את מיטב שעותיהם להלחנת נגון, מתנת בן לאביו לקראת יום הולדתו.

אולם ללא ספק – על אף גל הנגונים המרובים, ומבלי לנסות "לקלקל את החגיגה" ח"ו - עיני כלם נשואות בזמן פרס חדש האביב את כנפיו, אל בית חיינו, או מדיק יותר – אל ר' שולם ברוכשטט, ששמו הפך מזהה יותר מכל עם י"א ניסן ועם "הנגון החדש על פרקו של הרבי".

זכה ר' שולם שעשרות מלחניו התקבלו על ידי החסידים והפכו ל'נכסי צאן ברזל' בספר הנגונים החב"די. שמונה מנגוניו עלו על שלחן המלך וזכו לעידודים נמרצים מהרבי. אין ילד חב"די כיום שלא מכיר את "ארף ימים", "ילכו מחיל אל חיל" או "ויתן בפי שיר חדש" - כלם פרי לחניו של ר' שולם.

וידעו כי אתה

"זה היה בהתועדות י"א ניסן של שנת תשד"מ", ספר לפני תקופה ר' שולם.. "עד לאותה שנה לא העזתי להלחין נגון ולצפות שעוד ינגנו אותו כמו כל

התעכב הרבי לבאר מהו החלוק בין "שיר" לבין "מזמור" מהו החדוש ב"בני קרח" ומדוע "למנצח" וכו'.

אחרי כזו שיחה, שבה האריך הרבי לבאר הדק היטב את הפסוק הראשון של פרק פ"ח, היה ברור לכלם שהנגון הבא צריך להיות קשור עם "למנצח". למרבה המבוכה דוקא בנגון אותו בחרה ה'ועדה' באותה שנה לא נכלל פסוק זה... הרב צבי גנזבורג שתפקידו היה להתחיל את הנגונים בהתועדויות נסה מיד להתחיל את הנגון "דדן נצח", אבל ר' יואל שקבר הבין כי "הקרב אבוד" עשה מיד ביזו תנועת בטול לפונו, כאומר: זהו זה, הבחורים נצחו...

לבחורים כמובן השיחה הייתה המכה בפטיש. תוף שניות אחדות געש בית חיינו בפירת לחנו של ר' שולם ברוכשטט שכמובן החל עם הפסוק "שיר מזמור לבני קרח".

"באותה שנה, כשבאתי להלחין את אותו נגון ועברתי על הפסוקים שבפרק, הבחנתי מיד בפסוק הראשון וידעתי שהוא יכלול בפסוקים שאכניס לנגון", משתף ר' שולם ממה שארע באותה שנה. "שנה לפני זה, תשמ"ח, היה פסוק דומה בפרקו של הרבי ("לבני קרח מזמור שיר") והיות שאז התייחס אליו הרבי בהתועדות, מיד ידעתי להכניס אותו לנגוני.

"לאחר אותה התועדות, לאחר שראיתי כי בעידודו הנמרץ של הרבי דוקא הנגון שלי התקבל חרף הלחצים והועדה וכו', נטלתי כמות גדולה של 'לחיים' והתגלגלתי מתחת לשלחנות מרב שמחה".

"ענין קצת דומה לכה, שזכיתי לכוון לרצון קדשו של הרבי, ארע גם בשנה שלאחריה, לקראת י"א ניסן תש"נ", ממשיך ר' שולם. "באותה שנה הנגון הלחן על הפסוק 'כרתי ברית לבחירי', ולקראת סיום הנגון שמתי לב שישתדר טוב עם המנגינה עם אוסיף את שלשת המלים של הפסוק הראשון – 'משפיל להימן האזרחי' בסוף הנגון. אכן כף עשיתי.

"בהתועדות של י"א ניסן אותה שנה, אכן דבר הרבי בפרק זה ש'נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו'. אצלי כאמור זה התבטא בנגון. נו, ברוך שכונתי".

חיל" התקבל בהתלהבות בקרב אנ"ש והתמימים, והחל להתנגן בהתועדויות שנערכו ב-770 באותה תקופה. גם הרבי עצמו הראה במהלך השנה חביבות מיחדת לנגון זה, כשעודדו במרץ בעשרות הזדמנויות.

תבוא לפניך תפלת

לקראת י"א ניסן של שנת תשמ"ט לא בחרה 'ועדת הנגונים' את הנגון שהלחין באותה שנה ר' שולם. ימים מספר קדם י"א ניסן, במהלך התועדות של תלמידי הקבוצה שהתקיימה באחד מבתי השכונה נכנס ר' שולם, ועל אף אי בחירת הועדה בנגונו, התחיל לנגן בפני הבחורים את הלחן שהכין. התנועה המיוחדת בלחנו על המלים "תבוא לפניך תפלתי הטה אנך לרנתי" שבתה את לבות הבחורים, שתכף החליטו: 'היה אשר יהיה, זהו הנגון הראוי לעלות על שלחנו של מלך ביום הולדתו. אצל אלה שהבינו דבר או שנים בהתרחשות דברים בליובאויטש כבר לא הייתה שאלה מאז אותו לילה: חרף הועדה והתכנונים, מה'ביסמנט' הזה יצאה ההחלטה מה יהיה הנגון השנה.

הגיעה התועדות י"א ניסן. החוזר ר' יואל כהן, שהריח כבר איזה נגון מעדיפים הבחורים לשיר, נעמד לפני ההתועדות ובקש מכלם לנגן אף ורק את הנגון שהחליטה הועדה בכדי שיהיה סדר וכו' וכו'.

הרבי נכנס להתועדות ופתח בשיחה. השיחה נסבה אודות הפסוק הראשון בפרקו החדש בתהלים – "שיר מזמור לבני קרח". במהלך שעה ארפה

על אור לילך

נו, איך נתכוון לי"א ניסן

שאלות ותשובות נתן לשלח למיל:

HEBREW@MYSHLIACH.COM

